

Vot de censura: recurs útil o xou mediàtic?

per Marc Serra Pérez ([@MarcSerra21](#))

El final del curs polític espanyol abans de l'estiu ens ha deixat una nova moció de censura que, com totes les anteriors de la democràcia, no ha servit per enderrocar el govern. Aquesta evidència fa rumiar si aquest mecanisme constitucional i com s'acostuma a tractar a totes les tertúlies habituals és un recurs útil i efectiu per acabar amb el govern a curt termini o si s'utilitza de xou mediàtic per tot just començar a intentar-ho. I certament, la iniciativa de Podemos i les seves confluències més aviat sembla que apunta per aquesta segona intenció. De seguida veurem perquè.

La idoneïtat del moment per portar-ho a terme, a banda de la suficiència de les motivacions dels seus impulsors també han estat sobre de la taula com a grans temes de debat. I és que la excepcionalitat del moment és manifesta, donat l'aflorament de casos de corrupció del partit al govern, així com també hi ha qui opina que hi té a veure la constant amenaça d'una eventual independència catalana. Però també és cert que la crítica a portar a les corts espanyoles una iniciativa de grans dimensions amb pràcticament cap suport que generi ni una sola incògnita en relació al seu eventual èxit diu molt de les segones intencions que aquesta pot portar sota mà. I més si analitzem els discursos d'impulsors i detractors de la moció presentada i debatuda fa tot just uns dies al Congreso.

Veiem primer, però, què és i què implica una moció de censura tant a Catalunya com a Espanya, i la transcendència i els resultats de totes les anteriors que ha conegut el sistema parlamentari nascut l'any 1978. La moció de censura és un instrument que contempla la legalitat constitucional i parlamentària que consisteix en l'acció de mostrar el rebuig frontal al projecte polític de l'executiu i la voluntat automàtica de substitució del President, i a posteriori del seu govern. A diferència del sistema polític francès, on es planteja un procediment menys flexible ja que per exemple facilita que aquells qui s'abstenen a l'hora de votar són alineats amb els del no a la censura, o al Regne Unit on pel contrari n'hi ha prou amb una majoria simple i per tant pot ser suficient negociar abstencions, a Espanya i Catalunya el vot de censura va diferent. Parlem de la moció de censura constructiva, que exigeix adjuntar un candidat alternatiu que serà votat com a substitut d'aquell a qui

es pretén censurar i que ostenta la presidència. Aquesta condició troba similituds en el sistema alemany, que també l'exigeix. Al Congreso, n'hi ha prou amb una desena part dels diputats per forçar debat i votació de la censura, mentre que al Parlament de Catalunya es posa en marxa amb una cinquena part o 2 grups parlamentaris que així ho presentin.

El vot de censura a l'estat espanyol consta de dues parts abans de procedir al debat i la votació: una de justificació de la presentació d'aquesta i l'altra de plantejament d'una alternativa de govern. Al Congreso, aquest instrument permet que la moció en qüestió s'iniciï de la mà d'un dels diputats impulsors i sense limitació de temps, la qual cosa facilita la mediatització d'una moció que poc pot tenir a veure, com avançàvem, amb la intenció de fer fora el govern com a mínim a curt termini. I més si tenim en compte que acte seguit no es planteja torn de rèplica sinó que és el candidat a la presidència que adjunta la moció qui té permís per presentar l'alternativa de govern. L'èxit d'aquesta rau en assolir la majoria absoluta en la seva votació i l'atenció informativa pot durar dies, doncs només el debat pot allargar-se més d'una sessió parlamentària.

Com introduïem abans, cap de les mocions de censura presentades, debatudes i votades en el que portem de democràcia parlamentària liquidat el franquisme han prosperat. Concretament n'hem viscudes tres a Barcelona i tres més a Madrid si hi sumem la darrera de Podemos d'ara fa uns dies. Per una banda, al Parlament vam tenir la moció de censura impulsada pel PSUC contra el primer govern de Jordi Pujol (1982), en un exercici de voler salvar un partit que si bé havia tingut gran anomenada en la lluita antifranquista, s'estava esmicolant en l'etapa democràtica. Amb un programa on el combat contra l'atur hi va tenir força pes, Benet es presentava per rellevar Pujol però els número no li van acompanyar: no va rebre cap suport més enllà del seu partit, i els vots en contra i les abstencions van anar a parts iguals sumant una enorme majoria de rebuig a la iniciativa d'alternativa de govern d'esquerres. Força anys després, i val a dir que amb més suports, Pasqual Maragall era qui s'atrevia amb el pujolisme en el que ja era la seva recta final. Fou l'any 2001, i amb el suport d'ICV, Maragall aprofitava l'avinentsa d'un moment polític d'acord prolongat a Madrid i Barcelona entre convergents i populars. La censura tampoc va fructificar però va servir de llavor del primer govern tripartit uns mesos després, l'any 2003, ara sí fent President el líder socialista. I el darrer episodi de censura a la Cambra el vam tenir en la figura de Josep Piqué, del PP.

Jordi Pujol durant el debat de la Moció de Censura presentada pel PSC de Pasqual Maragall el 2001. Font: El País.

Corria l'any 2005 i la justificació va ser l'esclat d'una nova polèmica entre socialistes i convergents quan Maragall pronuncià la famosa frase de "Vostès tenen un problema i es diu 3%". Malgrat que Piqué s'ho va fer venir bé, una posterior entesa entre Mas i Maragall va frustrar l'intent dels populars.

Per altra banda, dues mocions al Congreso han precedit la d'aquest mes de juny de Podemos, una sobre la presidència d'Adolfo Suárez i una altra sobre la de Felipe González. La primera de totes va servir per propulsar a González a la presidència ja que, malgrat aquesta no va prosperar, en el debat parlamentari el grup socialista en va sortir reforçat. Fou un primer exercici que provava per a què serveixen bàsicament les mocions de censura a Espanya, amb aquesta estratègia de començar a laminar l'executiu per acabar substituint-lo a llarg termini. La victòria de les esquerres l'any 1982 va certificar-ho, i tot es va iniciar ja no només amb un debat que van guanyar els socialistes sinó en una votació ajustada que significava el principi de la fi del President d'una Transició convulsa, Adolfo Suárez. I la segona moció es va presentar l'any 1987 de la mà d'Alianza Popular en la figura del flamant però efímer President del partit conservador Antonio Hernández Mancha. Aquest s'enfrontava a un govern socialista prou potent que va saber capitalitzar els suports contraris a la moció ja fos via vots en contra del seu grup parlamentari com també d'opositors, així com via abstencions, aïllant els impulsors d'un vot de censura que només va comptar amb els vots favorables d'aquests.

Amb el recent repàs del fracàs de totes les mocions de censura de la democràcia, també la presentada fa uns dies per Podemos sobre el govern de Rajoy, tenim prou arguments com per corroborar que tant en el marc polític català com espanyol el vot de censura s'utilitza més com a intent per desgastar el govern que per fer-lo caure a la primera de canvi. Si analitzem la darrera de totes, veiem com Iglesias i el seu partit podien plantejar-la de dues maneres, qualsevol de les dues dins d'aquesta estratègia d'assumir el fracàs de la mateixa moció però posant la primera pedra per substituir el govern del PP. Per una banda, amb aquest rol d'encapçalar l'alternativa política al centredreta espanyol podia haver jugat un rol dur i sortir a l'atac plantejant una guerra de posicions i visualitzant-se com a única alternativa al PP des de l'esquerra, carregant contra el PSOE fent-lo culpable i còmplice d'haver investit Rajoy i de mantenir-lo al poder. O per una altra banda podia optar, com així va fer, per encoratjar amb un to conciliador els socialdemòcrates a liderar ells aquest camí de laminar l'executiu de Rajoy fins a fer-lo caure, teixint així els ponts d'entesa necessaris i trencats en el passat immediat, acceptant una abstenció en aquesta primera moció però engrescant-los a presentar-ne un altra en el proper període de sessions.

És per tot plegat que, tenint en compte les nul·les probabilitats d'èxit de la moció de Podemos assumides per ells mateixos en la pròpia estratègia, tot semblava més aviat un examen autoimposat a Iglesias per demostrar que té un programa i una alternativa de govern viables i creïbles, més enllà del que diguin els números, i un equip al darrera capaç de fer front al PP (molt se n'ha parlat també de l'eclosió d'una nova "estrella parlamentaria" com és el cas d'Irene Montero). Un moció presentada més aviat per posar a prova a Podemos però forçada des del seu propi grup parlamentari, més que per posar a prova Rajoy, així com la capacitat de seducció de la formació morada als qui han de ser els seus companys de viatge per treure de la Moncloa a Rajoy i el seu equip.

Tot i així, la moció presentada no només ha confirmat per enèsima vegada que la calculadora no dona, i que per tant una majoria alternativa no és possible per ara (Podemos només va aconseguir els vots de les seves confluències inclòs Compromís, i també el d'ERC i Bildu). Aquest episodi també ha confirmat l'escenificació de l'apropament entre Podemos i el PSOE, per les coincidències en el diagnòstic social i polític del país si bé no tan en la necessitat i la idoneïtat de la presentació de la moció.

Aplaudiments amb diferents significats i simbolismes entre els diputats del PP i els de Podemos acabada la votació de la Moció de censura. Font: 20 minutos.

En els propers mesos veurem si aquesta majoria alternativa es forja via l'apropament entre Iglesias i Sánchez, aquest últim recuperant posicions gràcies a la seva nova victòria al capdavant del partit socialista, i si el context polític també permet el desgast dels populars al govern. També cal tenir en compte, i no menys important, si la combinació ideologia i de programes de govern facilita una entesa entre PSOE i Podemos sobretot en relació també a aquells que els haurien de donar suport si l'escenari segueix sent el que indica que els números no els donen per fer plausible l'alternativa. No n'hi ha prou tenint en comú l'oposició a Rajoy, com s'ha demostrat en anteriors ocasions.

Pedro Sánchez celebrant el seu nou triomf en les primàries socialistes el passat 21 de maig. Font: El Periódico.

Per la meua banda, he mirat de descriure una mica les raons que motiven la presentació, debat i votació de les mocions de censura així com l'anàlisi de la darrera, de la mateixa manera que els resultats que comporten i que fan peculiar el cas català i espanyol. Amb les eines exposades, i el meu particular punt de vista, el lector serà capaç de dirimir si em dóna la raó en relació a que el vot de censura no es tracta tan d'un recurs constitucional útil per fer caure el govern a la primera de canvi i si es converteix més aviat en un mecanisme a l'abast de l'oposició per començar a desgastar el govern i debilitar el President. I tot sobre la base de reafirmar la seva distància ideològica, el desacord amb les seves polítiques, el seu rol parlamentari,...i la possibilitat que tot plegat condueixi a un xou mediàtic per arrencar titulars de diari convertint la seu de la sobirania popular en un plató de televisió. La venta d'un producte per part d'Iglesias, segons la meua manera de veure les coses, en un escenari de guerra de posicions i de visualització d'una determinada alternativa de govern però que renuncia de totes totes a assaltar la Moncloa en el primer round.

Si voleu que us sigui sincer, jo sóc més partidari de guanyar a les urnes sense la necessitat de forçar escenaris gens factibles més enllà que puguin formar part d'estratègies a llarg termini. Ara no era el moment, malgrat les simpaties o la solidaritat que em pugui despertar qualsevol iniciativa que lamini el govern corrupte de Mariano Rajoy. A més, la iniciativa comportava un alt risc ja que podia haver escenificat que l'alternativa de govern del PP no fos prou sòlida o creïble, a banda d'insuficient calculadora en mà. La situació és i serà excepcional sobretot pel reguitzell de casos de corrupció que també duran aquest mes de juliol a declarar per primer cop un President del govern espanyol davant de la justícia, com és el de l'actual, així com també la situació territorial per l'amenaça per part de Catalunya de forçar l'ordenament constitucional amb el referèndum de l'1 d'octubre. Tindrem temps de comentar-ho i de seguir analitzant-ho.

Imatge de portada: Irene Montero, portaveu de Podem al Congrés dels Diputats, carregant contra el Govern Rajoy i el PP. **Font:** Público.